

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ № 11

София, 6 юли 1999 г.

Конституционният съд в състав:

Председател: Живко Сталев

Членове: Асен Манов

Цанко Хаджистойчев

Станислав Димитров

Неделчо Беронов

Димитър Гочев

Стефанка Стоянова

Тодор Тодоров

Александър Арабаджиев

Георги Марков

Маргарита Златарева

при участието на секретар-протоколита Гергана Иванова разгледа в закрито заседание на 6 юли 1999 г. конституционно дело № 7/1999 г., докладвано от съдията Димитър Гочев.

) Делото е образувано по искане на 54 народни представители от XXXVIII Народно събрание за установяването на противоконституционността на Решение за закриване на Славянския университет взето от Народното събрание на 10 март 1999 г. /Държавен вестник, бр. 24 от 1999 г./.

Твърди се, че атакуваното решение не е съобразено с чл. 4, ал. 1, чл. 23 и чл. 53, ал. 5 от Конституцията, поради което е противоконституционно.

С определение от 1 юни 1999 г. искането е допуснато за разглеждане по същество.

Конституирани са като заинтересувани страни Народното събрание, Министерският съвет, министърът на образованието и науката, Славянският университет и Сдружение “Славянски университет”-София.

С писмо от 10 юни 1999 г. председателят на Народното събрание изпраща становището на Комисията по образованието и науката на Народното събрание. В това становище се поддържа, че искането на групата народни представители за установяване противоконституционност на решението на Народното събрание от 10 март 1999 година е неоснователно. Поддържа се, че това решение е взето на основание чл.18 ал.1 т.1 от Закона за висшето образование /ЗВО/, след като Народното събрание е установило редица нарушения от страна на университета на този закон и други нормативни актове. Твърди се, че нарушенията, заради които се закрива висшето училище не е необходимо да са продължаващи и към момента на решението. Нарушенията може да са били осъществени и в миналото. Изключително право на Народното събрание е да прецени дали и доколко нарушенията, извършени от едно висше училище дават основание то да бъде закрито.

Становището на Министерския съвет /МС/ е изпратено с писмо от 11 юни 1999 г. В него също се поддържа, че искането е неоснователно.

По спорния въпрос дали чл.18 ал.1 т.1, за да се закрие едно висше училище изисква нарушението да е налице към момента на взимане на решение МС намира, че единствено Народното събрание може да разкрие волята на законодателя чрез тълкуване на разпоредбата. Това не може да стори Конституционният съд, който може да тълкува само Конституцията, но не и законите. А Народното събрание като е взело пред вид и нарушения на

Славянския университет, които предхождат момента на решението е било в правото си да прецени доколко тези нарушения са основание за закриването му.

В това становище се отхвърля тезата на авторите на искането, че с нарушаване на закона, се нарушават и посочените в искането текстове на Конституцията.

Министърът на образованието и науката е изпратил становището си по делото с писмо от 11 юни 1999 г. В него също се поддържа, че искането е неоснователно, тъй като то е издадено въз основа на закона /чл.18 ал.1 т.1/ и не е в нарушение на изискванията на разпоредбата му, а с него не са нарушени нито един от цитираните в направеното искане три текста на Конституцията.

Славянският университет с писмото си от 11 юни 1999 г. представя становището си. В него се поддържа направеното искане, като се анализират сочените в мотивите на решението нарушения. Липсата на правилник за устройството и дейността на висшето училище била отстранена преди взимане на решение от проведеното общо събрание, на което били избрани и ръководни органи, нарушението на изискването за прием на максимален брой студенти се обяснява с наличието дълго време на две ръководства на университета, това обстоятелство важи и за други, сочени в мотивите на решението нарушения. Всички те не са били налице към момента на приемане на решението. Поддържа се също така, че атакуваното решение нарушава и други текстове на Конституцията, като чл.6, чл.8, чл.12 и чл.41.

Депозирано е и становище от страна на Сдружение "Славянски университет". В него се поддържа искането на групата народни представители.

В допълнителните съображения на подателите на искането отново се акцентира на противоречието на атакуваното решение с чл.18 ал.1 т.1, като се поддържа, че нарушенията на ЗВО и други разпоредби, регулиращи висшето образование, които могат да дадат основание за закриване на висшето учебно заведение само ако са налице към момента на постановяване на решението.

Искането за противоконституционност не получи необходимите седем гласа, за да бъде уважено и следва да се отхвърли. Решението на Народното събрание остава в сила.

Съдиите Асен Манов, Цанко Хаджистойчев, Станислав Димитров, Неделчо Беров, Стефанка Стоянова и Маргарита Златарева изразиха разбирането, че атакуваният акт е конституционносъобразен поради следните съображения:

Според искането решението на Народното събрание нарушава чл.18, ал.1, т.1 ЗВО, поради което е противоконституционно.

При упражняване на правомощията по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията, както съдът е имал възможност да се произнесе, въпросът не е за нарушаване на законови разпоредби, а за противоречие с разпоредби на Конституцията. Несъответствието на акт на законодателния орган с друг негов акт не представлява по принцип противоконституционност.

Независимо от всичко в конкретния случай нарушение на чл.18, ал.1, т.1 ЗВО няма. Твърденията в искането за обратното са неоснователни. Разпоредбата на чл.18, ал.1, т.1 ЗВО трябва да се тълкува във връзката ѝ с чл.53, ал.5 и 6 от Конституцията. Държавата упражнява контрол върху всички видове и степени училища. По отношение на висшите училища той се осъществява от парламента, който е овластен да ги открива, преобразува и закрива, при условия и ред, определени от закона. Няма основание да се

отстъпи от принципните положения, залегнали в решение № 17 от 1992 г. на Конституционния съд.

Народното събрание е действувало в съответствие с компетентността си и е установило нарушения по смисъла на чл.18, ал.1, т.1 ЗВО, които е преценило, че отговарят на изискванията за закриване на висше училище. Не би могло да се говори за отстраняване на нарушенията към момента на приемането на решението на Народното събрание, защото повечето от тях са с продължавано действие или последици.

Самата разпоредба на чл.18, ал.1, т.1 ЗВО не е противоконституционна, няма дори твърдения в тази насока. Не е противоконституционно и решението на Народното събрание, основано и съобразено с нея. Ето защо, няма нарушение на никоя конституционна разпоредба.

Съдиите Живко Сталев, Димитър Гочев, Тодор Тодоров, Александър Арабаджиев и Георги Марков са на мнение, че атакуваното решение противоречи на чл.4, ал.1 и чл.53, ал.5 от Конституцията.

За да стигнат до този извод те приемат, че Конституционният съд, когато е сезиран с искане по чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията за установяване противоконституционност на решение на Народното събрание, защото то е издало решението си в нарушение на разпоредба на закона, е в правото си преюдициално да преценява законосъобразността на това решение.

При това съдът трябва да разкрие точния смисъл и съдържание на разпоредбата на закона, за която се твърди, че е нарушена, без да се съобразява с възприетото от Народното събрание тълкуване на тази разпоредба. Това е необходимо за осъществяването на

контролната функция на съда за конституционосъобразността на решението.

Разпоредбата на чл.18, ал.1, т.1 ЗВО овластява Народното събрание наред с останалите правомощия по закона по управлението на висшите училища, да ги закрива тогава, когато те нарушават изискванията на този закон или други нормативни актове, които регулират висшето образование. Нарушението трябва да е актуално към момента на приемане на решението за закриване. Този извод следва от функцията на Народното събрание да обезпечи изискването на чл.53, ал.5 от Конституцията обучението във висшите училища да съответства на държавните изисквания.

Посочените в мотивите на атакуваното решение нарушения са допуснати в миналото, но към момента на решението са били преодоляни. Затова изводът е, че с приемане на решението е допуснато нарушение на чл. 18, ал.1, т.1 ЗВО.

С това се нарушава изискването на чл.53, ал.5 от Конституцията за прилагане на закона при управление на висшите училища, но главното е това, че се нарушава конституционното право на гражданите и организациите да създават висши учебни заведения, като израз на установеното в Конституцията гражданско общество.

Решението е в противоречие с основния конституционен принцип на правовата държава - чл.4, ал.1 от Конституцията, защото парламентът, който в случая изпълнява една управленческа функция също е задължен да се съобразява със законите на страната.

С оглед изложеното и на основание чл.149 ал.1 т.2 от Конституцията и чл.14, ал.2 от Закона Конституционният съд

Р Е Ш И :

Отхвърля искането на 54 народни представители от XXXVIII Народно събрание за установяване противоконституционност на Решение на Народното събрание от 10 март 1999 г. за закриване на Славянския университет (ДВ, бр.24 от 1999).

Председател:

Живко Сталев